

ÅTERSTART FÖR KULTURSKOLAN EFTER CORONAPANDEMIN

– resultat från en enkätstudie
om kulturskolornas behov

KULTURSKOLERÅDET

Kulturskolerådet är en ideell, partipolitiskt och fackligt obunden förening där kommuner samverkar före en tillgänglig och högkvalitativ kulturskoleverksamhet.

Vår vision är att alla barn och unga har likvärdiga möjligheter att utvecklas genom kulturutövande i verksamhet av hög kvalitet och tillgänglighet.

Kulturskolerådet bildades 1996 (då under namnet Sveriges musik- och kulturskoleråd, SMoK) och har idag omkring 90 procent av landets kommuner som medlemmar.

Organisationen verkar genom omvärldsbevakning, kurser och konferenser, opinionsbildning och olika utvecklingsprojekt till stärkta förutsättningar för landets kulturskolor. Kulturskolerådet arrangerar bland annat återkommande Kulturskoledagarna.

Läs mer på www.kulturskoleradet.se

OMSLAGSFOTO: Istock

© Kulturskolerådet 2021

Kulturskolerådet | Hornsgatan 103 | 117 28 Stockholm
E-post: generalsekreterare@kulturskoleradet.se | www.kulturskoleradet.se

INNEHÅLL

FÖRORD	4
SAMMANFATTNING	7
RESULTAT	8
Coronapandemins konsekvenser för framtida kulturskoleverksamhet	8
Lärdomar från kulturskoleverksamhet under pandemin	9
Behov av statliga initiativ för att utveckla och återhämta kulturskoleverksamheten efter pandemin	9
SLUTSATSER OCH FÖRSLAG	13

FÖRORD

Regeringen har tillsatt en utredning för kulturens återhämtning och utveckling efter pandemin. Linda Zachrisson har utsetts som särskild utredare och ska senast den 30 juni 2021 lämna konkreta förslag till regeringen på insatser för att återhämta och utveckla kultursektorn efter pandemin. Utredningen ska synliggöra nya initiativ för att tillgängliggöra kultur som har etablerats eller utvecklats under pandemin och som har potential att positivt bidra till kultursektorns återhämtning och vid behov föreslå åtgärder för att stärka dessa.

Barns möjligheter till kulturutövande och kulturskolorna spelar en viktig del för kulturens ekosystem och olika konstområden. Vår verksamhet har också

mött stora påfrestningar under pandemin vilket på olika sätt påverkat våra framtida möjligheter. Exempelvis har orkestrar, framföranden, konserter och uppsökande verksamhet blivit lidande.

I syfte att nå bättre kunskap om sektorns behov har Kulturskolerådet under februari månad inventerat kulturskolornas situation och behov med hjälp av en enkät som besvarats av landets musik- och kulturskolechefer. Resultatet delas nu till den pågående utredningen så att kulturskolornas situation, utmaningar och behov beaktas.

Torgny Sandgren
generalsekreterare, Kulturskolerådet

Elevintäkterna minskar när elever hoppar av eller en stor del av lektionerna har blivit inställda. Om detta fortsätter kommer det minska skolans budget vilket kommer påverka hur många pedagoger vi kan ha anställda.

”
Dilemmat tror vi kan bli att färre ungdomar framöver vänder sig till kulturskolan. Vi har tappat lite för många elever under pandemin.

SAMMANFATTNING

Enkäten har besvarats av 275 chefer från landets musik- och kulturskolor. Enligt Statens Kulturråd finns det idag offentligt finansierade kulturskolor i 287 kommuner. Svar har inkommit från samtliga regioner och från såväl mindre som större kommuner. Resultatet bör därför kunna betraktas som representativt. Rapportens resultat visar att pandemin hotar att försämra kulturskolornas möjligheter att nå nya målgrupper, hela 65 procent menar att det föreligger en stor eller mycket stor risk för det. Bakgrunden är att uppsökande verksamhet, orkestrar, framföranden och konserter blivit lidande under pandemin och dessa aktiviteter har stor betydelse för att nå nya grupper. 60 procent uppger att det finns stor eller mycket stor risk att den allmänna kännedomen om kulturskolornas verksamhet sjunker. Pandemin får också ekonomiska konsekvenser för kulturskoleverksamheten, 64 procent uppger att det är stor eller mycket stor risk att intäkterna från elevavgifter minskar. Intäkter genom taxor och avgifter är idag cirka 250 miljoner och utgör en väsentlig del av kulturskolornas ekonomi. Studiens resultat visar också att kulturskoleverksamhet under pandemin utvecklat vissa kompetenser och lärdomar. Runt 75 procent uppger att de vunnit lärdomar i hög eller väldigt hög utsträckning kring distans och fjärrundervisning samt digitalisering. Resultatet visar också på behov av statliga insatser för att stärka kulturskoleverksamheten efter pandemin. 80 procent ser det som viktigt eller mycket viktigt att ett

nytt statligt verksamhetsbidrag inrättas samt att det befintliga projektstöd som Statens Kulturråd hanterar stärks. 80 procent bedömer det som viktigt eller mycket viktigt att kunskap och lärande exempel sprids och delas. 75 procent uppger att det är viktigt eller mycket viktigt att staten tar initiativ för att stärka kulturskolornas marknadsföring och kommunikationsinsatser. I enkäten fanns också möjlighet att lämna övriga synpunkter, förslag eller inspel. Flera har påpekat behovet av lagstiftning (att det bör finnas en lag som säkrar kulturskoleverksamhet i alla kommuner), regionalt stöd samt behov av resurser till att fortbilda befintliga pedagoger och chefer.

Kulturskolerådets bedömning är att en utökning av befintligt statligt projektstöd och inrättandet av ett nytt statligt verksamhetsbidrag skulle stärka kulturskoleverksamheternas framtida möjligheter. Vi ser också ett behov av att regelverket för statens stöd till regional kultur justeras så att det bättre kan ge stöd till alla led inom konstuttrycken. Undersökningen visar på ett stort behov av att synliggöra och sprida goda exempel, exempelvis kring digitalisering och distansundervisning och vår bedömning är att ett uppdrag med resurser kunde riktas till Kulturskolerådet för en särskild satsning kring detta. Kulturskolerådet menar också att en lagstiftning som säkrar barns tillgång till kulturutövande skulle vara ett kraftfullt sätt att säkra en mer jämlik tillgång till kulturutövande för barn och unga i hela landet.

RESULTAT

I detta avsnitt presenteras resultat från enkätens frågor. Kulturskolecheferna i landet har fått ta ställning till vilka risker pandemin kan få för kulturskoleverksamheten, vilka lärdomar de dragit samt vilket behov av statligt stöd de ser som nödvändigt.

Coronapandemins konsekvenser för framtida kulturskoleverksamhet

I enkätens första fråga presenterades ett antal möjliga följderna som coronapandemin kan tänkas föra med sig. Respondenterna fick ange hur stor risk de tror det är att de följderna kan drabba deras kulturskoleverksamhet på olika sätt. Områdena de fick bedöma var; minskat elevantal, svårighet att nå nya målgrupper, minskat utbud av kurser och annan verksamhet, minskade intäkter från elevavgifter och minskad kännedom om kulturskolans verksamhet.

Över hälften av respondenterna ansåg att ett minskat elevantal var en stor eller mycket stor risk medan 20 procent av de svarande ansåg att risken för den konsekvensen var låg eller mycket låg.

Angående svårighet att nå nya målgrupper är det ännu fler som ser risken som stor, här är det över 65 procent som svarar stor eller mycket stor. Endast 14 procent bedömer risken som liten eller mycket liten.

Ett annat område att bedöma var risken för minskat utbud av kurser och verksamhet, här svarade den högsta andelen, 39 procent, att de trodde risken var liten eller mycket liten. 32 procent såg däremot risken som stor eller mycket stor, här utmärkte sig även ovisshet från respondenterna då 29 procent svarade att de inte visste.

Det tredje konsekvensområdet att riskbe-

1. Coronapandemins konsekvenser för framtida kulturskoleverksamhet.

Grad av risk i procent

	Mycket liten	Liten	Ovisst	Stor	Mycket stort
Minskat elevantal	6	14	29	30	22
Svårighet att nå nya målgrupper	4	10	21	32	33
Minskat utbud av kurser och annan verksamhet	14	25	29	23	9
Minskade intäkter från elevavgifter	11	11	14	26	38
Minskad kännedom om kulturskolans verksamhet	7	8	25	33	27

döma var minskade intäkter från elevavgifter. Här ser majoriteten av kommunerna en stor eller mycket stor risk, 64 procent svarar på detta sätt. Drygt 22 procent tror att risken är liten, eller mycket liten och cirka 14 procent svarar neutralt.

Frågans sista område berör minskad kännedom om kulturskolan och dess verksamhet. Den största delen av de svarande ser här återigen en stor risk. 60 procent av de svarande tror att risken är stor eller mycket stor, jämfört med de 15 procent som ser risken som liten eller mycket liten.

Resultatet visas i diagram 1.

Lärdomar från kulturskoleverksamhet under pandemin

Kulturskolecheferna fick i denna fråga reflektera över vilka lärdomar man gjort i verksamheten under pandemin. Här fick de ange hur mycket de utvecklats inom områden som; distans och fjärrundervisning, digitalisering, samverkan med andra, krisberedskap samt information och kommunikationsarbete.

En stor majoritet, 75 procent, har sett en stor eller mycket stor utveckling inom distans- och fjärrundervisning. 16 procent är ovissa och 20 procent uppger en liten eller mycket liten grad av utveckling.

När det gäller digitalisering är det även här över tre fjärdedelar, (76 procent), av de svarande som sett en positiv utveckling. 20

procent är osäkra på sitt svar medans andelen som menar att de utvecklats i en mindre grad här är så liten som fyra procent.

Ett annat utvecklingsområde att utvärdera var samverkan med andra, där såg bara 19 procent att de utvecklats till en större grad. Den största delen av de svarande var här osäkra och drygt 37 procent konstaterar att de fått nya lärdomar i mindre utsträckning.

Respondenterna har också angett huruvida de utvecklats i krisberedskap, 19 procent uppger att utvecklingen har varit mycket stor. En av tio kommuner har sett en lägre utveckling och 30 procent har svarat att de inte vet.

I enkätens del om lärdomar under pandemin handlar den sista frågan om information- och kommunikationsarbete. Även här ser vi en positiv tendens där nästan 60 procent av svaren visar att kommunerna sett en hög utveckling. Endast sju procent av de som svarat uppger att utvecklingen varit liten eller mycket liten.

En sammanställning av svaren visas i diagram 2.

Behov av statliga initiativ för att utveckla och återhämta kulturskoleverksamheten efter pandemin

Respondenterna har slutligen fått i uppgift att bedöma hur man bäst skulle prioritera statliga initiativ med målet att utveckla samt återhämta kulturskoleverksamheten efter pande-

2. Lärdomar från kulturskoleverksamhet under pandemin.

Grad av utveckling i procent.

	Mycket liten	Liten	Ovisst	Stor	Mycket stor
Distans och fjärrundervisning	14	6	16	29	46
Digitalisering	2	2	20	41	35
Samverkan med andra	13	24	44	17	2
Krisberedskap	1	9	30	41	19
Information- och kommunikationsarbete	1	6	34	45	14

3. Behov av statliga initiativ för att utveckla och återhämta kulturskoleverksamheten efter pandemin.

Viktighetsgrad i procent.

	Mycket liten	Liten	Ovisst	Stor	Mycket stor
Distans och fjärrundervisning	9	16	36	28	11
Digitalisering	5	11	31	33	20
Marknadsföring och kommunikationsinsatser	2	7	16	28	47
Kunskapsspridning och lärande exempel	0	2	18	34	46
Ökning av Kulturrådets bidrag till kulturskolor	2	3	15	25	55
Nytt statligt verksamhetsbidrag, exempelvis baserat på invånare i kommunen	2	2	16	21	59

min. Initiativen de fick bedöma behov av var; distans och fjärrundervisning, digitalisering, marknadsföring och kommunikationsinsatser, kunskapsspridning och lärande exempel, ökning av Statens Kulturråds projektbidrag till kulturskolor samt ett nytt statligt verksamhetsbidrag, exempelvis baserat på invånare i kommunen.

39 procent av de svarande menar att det finns ett stort eller mycket stort behov av ett statligt initiativ för att utveckla distans- och fjärrundervisningen. 36 procent, nästan lika många, lämnade svaret osagt. 25 procent har sett behovet som litet eller mycket litet.

Vad gäller statligt initiativ för att utveckla digitaliseringen så var det ännu fler som såg det behovet, över hälften svarar att behovet är stort eller mycket stort. Det är även här en stor del av de svarande som är ovissa, denna gång 31 procent. De resterande 16 procenten menar att behovet är litet eller mycket litet.

Det tredje initiativet som fick en behovsbedömning rörde marknadsföring och kommunikationsinsatser, 75 procent av responden-

terna enades här om att behovet var stort eller mycket stort, drygt nio procent såg endast ett mindre behov.

Hela 80 procent av respondenterna svarade att behovet av att öka kunskapsspridning med hjälp av statliga initiativ var stort eller mycket stort. Ingen av kommunerna såg behovet som mycket litet och endast två procent kommuner såg det som litet.

Lika stor del av de svarande konstaterar att det finns ett behov att öka Statens Kulturråds bidrag till kulturskolorna, och att även det är stort eller mycket stort. Fem procent menar att behovet är litet och 15 procent är ovissa.

Enkätens sista fråga handlar om huruvida det behövs ett nytt statligt verksamhetsbidrag som exempelvis är baserat på invånarna i kommunen. 80 procent ser behovet för sådant initiativ som stort eller mycket stort, fyra procent svarar att behovet är litet och 16 procent är ovissa.

Diagram 3 visar en sammanställning av svaren.

”
Vi behöver kunna satsa rejält när
pandemin är över för de nya elever som
ej kommit in och för att få alla hjul
att snurra fullt ut igen.

Ett generellt statligt verksamhetsbidrag bör även ta hänsyn till socioekonomiska faktorer som kan skilja sig åt mellan kommuner.

SLUTSATSER OCH FÖRSLAG

Utifrån studiens resultat vill Kulturskolerådet lämna ett antal förslag till den pågående utredningen för kulturens återhämtning och utveckling efter pandemin.

UTVECKLING AV BEFINTLIGT PROJEKTSTÖD

Kulturskolerådets bedömning är att en utökning av befintligt statligt projektstöd skulle stärka kulturskoleverksamheternas framtida möjligheter. Kulturrådets uppföljning av bidragets effekter har visat att nationella utvecklingsmedel kan stärka kulturskolornas arbete för att exempelvis nå nya målgrupper.

ETT NYTT VERKSAMHETS BIDRAG

Det statliga projektbidraget är ett bra system för att stimulera utveckling och förnyelse men säkrar inte en jämlik tillgång i alla kommuner. Barns möjligheter skiljer sig stort mellan kommunerna och ett kompletterande statligt verksamhetsbidrag skulle öka barns jämlika tillgång till kulturutövande, oavsett var de bor.

JUSTERING AV STATLIGT STÖD TILL REGIONER

Det regelverk som idag styr statens stöd till regional kulturverksamhet rymmer biblioteksverksamhet, men inte kulturskoleverksamhet. Kulturskolerådet bedömer att ett stärkt regionalt arbete kan utveckla barns möjligheter till kulturutövande och stärka infrastrukturen för lokal kulturskoleverksamhet. Kulturskolerådet ser därför behov av

att nuvarande reglering justeras så att även kulturskoleverksamhet kan inkluderas.

KUNSKAPSSPRIDNING OCH LÄRANDE EXEMPEL

Undersökningen visar på stort behov av att synliggöra och sprida goda exempel, exempelvis kring digitalisering och distansundervisning och vår bedömning är att ett uppdrag med resurser kunde riktas till Kulturskolerådet för en särskild satsning kring detta. Kulturskolerådet har stor erfarenhet av nationella utvecklingsprojekt och skulle kunna bidra positivt med insatser i samarbete med regionala chefskollegium och andra relevanta aktörer.

EN KULTURSKOLELAG

Kommunernas kulturskoleverksamhet skyddas inte idag av nationell reglering eller lagstiftning, vilket kan betyda att de kan prioriteras bort om exempelvis kommunens ekonomi är dålig. Detta kan skapa oacceptabla skillnader för barns möjligheter till kulturutövande. Kulturskolerådet vill därför se en lag som säkrar att kulturskolorna fortsatt kan verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att stärka barn och ungas kulturutövande, konstnärliga uttryck och färdigheter samt främja konstformernas utveckling och intresset för konstnärlig bildning, utbildning och goda uppväxtvillkor. Lagen bör likt bibliotekslagen kräva lokala och regionala kulturskoleplaner som följs upp och visar på vilka ambitioner som finns.

Avs:
Kulturskolerådet
Hornsgatan 103
117 28 Stockholm

KULTURSKOLERÅDET

